
**Лекція 8. ЗАВДАННЯ, СТРУКТУРА І ФОРМИ РОБОТИ
ЦЕНТРІВ ФІЗИЧНОГО ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ «СПОРТ
ДЛЯ ВСІХ»**

1. Завдання центрів фізичного здоров'я населення “Спорт для всіх”.
2. Структура центрів фізичного здоров'я населення “Спорт для всіх”.
3. Форми роботи центрів фізичного здоров'я населення “Спорт для всіх”.

1. Завдання центрів фізичного здоров'я населення “Спорт для всіх”

Міністерство молоді та спорту України

З метою створення умов для реалізації права громадян на заняття фізичною культурою і спортом та покращення фізкультурно-оздоровчої роботи серед населення прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 18 січня 2003 р. № 49 “Про утворення центрів фізичного здоров'я населення “Спорт для всіх” (див. додаток 1, 2).

Уряд підтримав пропозицію Державного комітету з питань фізичної культури і спорту (тодішнього центрального органу виконавчої влади у сфері фізичної культури і спорту) щодо створення центрів фізичного здоров'я населення “Спорт для всіх”, основними завданнями яких визначено:

- 1) залучення широких верств населення до регулярних оздоровчих занять, надання фізкультурно-спортивних послуг, поєднання масових та індивідуальних форм організації фізкультурно-спортивної роботи за місцем проживання та в місцях масового відпочинку населення;
- 2) формування у громадян потреб у руховій активності та створення умов для їх задоволення;
- 3) проведення просвітницької роботи з питань оздоровлення населення;
- 4) організація та проведення змагань, конкурсів, показових виступів, фестивалів, спортивних свят та інших заходів за місцем проживання і в місцях масового відпочинку населення;
- 5) обладнання та утримання фізкультурно-оздоровчих і спортивних

споруд.

Оскільки такі центри мають виконувати місію залучення широких верств населення до ведення здорового способу життя, а отже, їхні послуги не повинні бути надто дорогими для звичайного громадянина, то їм слід надати відповідного організаційно-правового статусу. Було передбачено, що центри являтимуть собою спеціалізації бюджетні організації для провадження фізкультурно-

оздоровчої та спортивної діяльності населення за місцем проживання та в місцях масового відпочинку. Вони будуть юридичними особами, матимуть самостійний баланс, рахунки в установах Державного казначейства, печатку із зображенням Державного Герба України.

Таким чином у цьому соціальному проекті започатковано системний підхід до формування мережі центрів фізичного здоров'я населення.

Мережа центрів фізичного здоров'я населення "Спорт для всіх" виконує такі функції:

- бере участь у реалізації державних і місцевих програм з організації і проведення фізкультурно-оздоровчої діяльності за місцем проживання та в місцях масового відпочинку;
- здійснює обслуговування різних груп населення шляхом падання їм оздоровчих, рекреаційних, реабілітаційних, консультативних та інформаційних послуг у сфері фізичної культури і спорту;
- створює умови для залучення населення до занять фізичною культурою за місцем проживання та в місцях масового відпочинку;
- забезпечує широке залучення дітей до систематичних занять фізичною культурою і спортом за місцем проживання та в місцях масового відпочинку;
- створює умови для задоволення потреб в оздоровленні різних груп населення з урахуванням їхніх інтересів та уподобань;
- забезпечує за місцем проживання та в місцях масового відпочинку доступність спортивних споруд, інвентарю та обладнання;
- оцінює рівень фізичного здоров'я населення та дають рекомендації до оздоровлення, профілактики захворювань, продовження довголіття тощо;
- надає реабілітаційно-відновлювальні послуги за місцем проживання та в місцях масового відпочинку населення;
- здійснює формування знань, умінь та навичок здорового способу життя у різних груп населення;
- забезпечує підготовку та використання волонтерів для фізкультурно-оздоровчої і спортивної діяльності різних груп населення за місцем проживання та в місцях масового відпочинку;
- організовує і проводять масові фізкультурно-спортивні заходи, змагання, конкурси, фестивалі, показові виступи, спортивні свята за місцем

проживання населення та в місцях масового відпочинку;

- здійснює просвітницьку, агітаційно-роз'яснювальну та маркетингову роботу з питань оздоровлення населення засобами фізичної культури і спорту та здорового способу життя;

- сприяє зміцненню матеріально-технічної бази, здійснюють будівництво та утримання фізкультурно-оздоровчих та спортивних споруд за місцем проживання та в місцях масового відпочинку;

- здійснює інші функції відповідно до покладених на них завдань.

Обласні, Київський, районні у місті Києві центри створюються відповідно обласними, Київською міською, районними у містах Києві державними адміністраціями і належать до сфери їх управління. Міські і районні центри створюються міськими, районними радами, належать до сфери їх управління і підпорядковуються виконавчим органам відповідних рад.

Із метою забезпечення уніфікованого підходу в державі до створення і функціонування мережі центрів фізичного здоров'я населення "Спорт для всіх" відповідно до обґрунтованих методологічних засад технології соціального проектування було розроблено методичні рекомендації до діяльності, обласних, Київського центру, міських та районних центрів фізичного здоров'я населення "Спорт для всіх", які затверджено відповідним наказом Державного комітету України з питань фізичної культури і спорту.

1. Структура центрів фізичного здоров'я населення "Спорт для всіх"

Рис. 6. Мережа центрів фізичного здоров'я населення "Спорт для всіх" в Україні

Визначено, що до системи центрів фізичного здоров'я населення “Спорт для всіх” в Україні належать (рис. 6):

- Всеукраїнський центр фізичного здоров'я населення “Спорт для всіх”;
- Київський центр фізичного здоров'я населення “Спорт для всіх”;
- обласні центри фізичного здоров'я населення “Спорт для всіх”;
- міські центри фізичного здоров'я населення “Спорт для всіх”;
- районні центри фізичного здоров'я населення “Спорт для всіх”.

Центри фізичного здоров'я населення “Спорт для всіх” мають бути певним чином структуровані. Передбачено, що до їхньої структури на регіональному рівні можуть входити подані нижче підрозділи, або відповідальні особи за визначеними напрямками діяльності (рис.7):

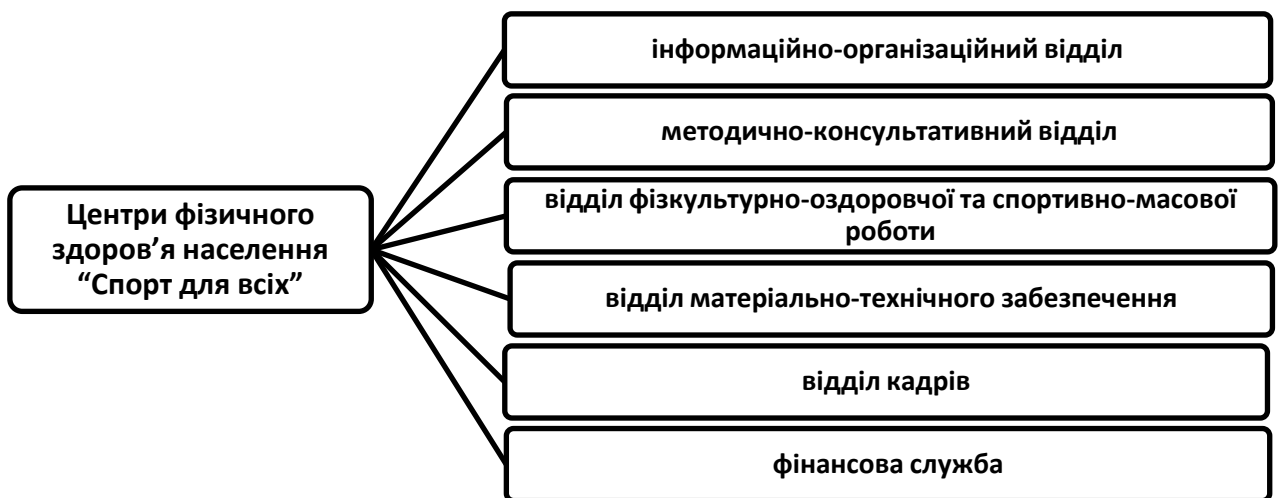

Рис. 7. Типова структура центрів фізичного здоров'я населення “Спорт для всіх”.

• **інформаційно-організаційний відділ**, до повноважень якого входить впровадження дійової фізкультурної просвіти населення, агітаційно-пропагандистська, рекламна та освітня робота, координація дій усіх структур, що провадять фізкультурно-оздоровчу та спортивно-масову роботу за місцем проживання, проведення соціологічних досліджень та формування статистичної звітності;

• **методично-консультативний відділ** забезпечує: координацію роботи з опрацювання методичних рекомендацій, проведення семінарів, нарад, конференцій, узагальнення і пропаганда досвіду; роботу діагностично-консультативних служб та служб фізичної реабілітації за місцем проживання населення;

• **відділ фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи** координує і проводить роботу з організації масових фізкультурно-спортивних заходів, фестивалів, конкурсів, спортивних свят та показових

виступів, об'єднує волонтерські служби та служби педагогів-організаторів, групи оздоровчих видів рухової активності;

- **відділ матеріально-технічного забезпечення** здійснює координаційну роботу пунктів прокату спортивного обладнання та інвентарю, діяльність у сприянні зміцненню та розвитку матеріально-технічної бази за місцем проживання та в місцях масового відпочинку;

- **кадрова і фінансові відділи (служби)**, які здійснюють підбір спеціалістів та кадрове забезпечення, а також матеріальне і фінансове забезпечення роботи центрів.

Для успішного виконання визначених завдань у місті Києві, міських (у містах, де відсутній поділ на територіально-адміністративні одиниці) та районних центрах забезпечують функціонування центрів органи виконавчої влади, а саме:

- **підліткових клубів фізкультурно-спортивної спрямованості** за місцем проживання (всі клуби, які фінансуються з місцевих бюджетів, підпорядковуються або передаються у підпорядкування центрам фізичного здоров'я населення "Спорт для всіх", що забезпечує єдність, координованість та цілеспрямованість оздоровчої роботи з дітьми і підлітками, виховання у них звичок до здорового способу життя);

- **груп оздоровчих видів рухової активності** (роботу таких груп повинні організовувати та забезпечувати тренери та інструктори в основному для дорослого населення, заняття проводяться на постійній основі зі стабільним складом контингенту, види рухової активності підбираються з урахуванням нахилів та побажань осіб, які в них займаються);

- **служб педагогів-організаторів** (які об'єднують фахівців, що надають допомогу у створенні та діяльності неформальних об'єднань за спортивними інтересами з використанням наявних спортивних споруд та за місцем проживання чи в місцях масового відпочинку, які забезпечують належне утримання таких споруд);

- **пунктів прокату спортивного обладнання та інвентарю** (які надають на визначених умовах та в короткочасне користування спортивне обладнання й інвентар для самостійних занять осіб, що створюють неформальні об'єднання за спортивними інтересами);

- **діагностично-консультативних служб** (включає мережу консультативних пунктів, де проводиться діагностика рівня фізичного здоров'я людини та розробляються індивідуальні програми самостійних фізкультурно-оздоровчих занять);

- **служб фізичної реабілітації** (включає мережу відповідних пунктів, де фахівці надають необхідні послуги, спрямовані на повернення працездатності людини після перенесеного захворювання чи травми, реабілітацію втрачених функцій організму інвалідів);

- **служб з організації масових фізкультурно-спортивних заходів** (які забезпечують підготовку, організацію і проведення заходів масового залучення різних груп населення до участі у різноманітних змаганнях,

конкурсах, фестивалях, спортивних святах);

- **шкіл здорового способу життя** (які здійснюють пропагандистську, рекламну та освітню роботу серед населення про оздоровчі можливості фізичної культури і спорту).

2. Форми роботи центрів фізичного здоров'я населення “Спорт для всіх”

Соціальним положенням передбачено різні форми роботи таких центрів фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» в Україні (див. додаток 2). Форми роботи залежать від місця його розташування в загальній структурі національної системи центрів. Так, у великих містах центри використовують форми роботи, які враховують, насамперед, інтереси різних категорій мешканців.

Однією з важливих форм роботи Всеукраїнського центру фізичного здоров'я населення “Спорт для всіх” є науково-методичне, інформаційне та організаційне забезпечення учасників фізкультурно-спортивного руху. Не менш важливою формою роботи цього центру є участь у розробці та реалізації державних і регіональних програм організації фізкультурно-оздоровчої діяльності за місцем проживання та в місцях масового відпочинку населення. Також на центр покладено завдання з розробки механізмів впровадження соціальних стандартів, інноваційних технологій оздоровчої, рекреаційної та реабілітаційної роботи.

Формами роботи Київського, обласних та районних центрів є забезпечення населення спеціальною літературою, підготовка і розповсюдження рекомендаційних та інформаційно-пропагандистських матеріалів із питань оздоровлення населення засобами фізичної культури та спорту, проведення соціального моніторингу в регіоні щодо рівня залучення різних груп населення до занять масовим спортом та розробка пропозицій з активізації цієї роботи, узагальнення та впровадження у практику передового досвіду роботи з організації та забезпечення фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності різних груп населення за місцем проживання та в місцях масового відпочинку, а також координація діяльності районних центрів, що ведуть роботу з безпосереднього залучення населення до рухової активності під час дозвілля для зміцнення здоров'я.

Центри фізичного здоров'я населення “Спорт для всіх” проводять свою роботу на фізкультурно-оздоровчих та спортивних спорудах комунальної форми власності, в тому числі навчальних закладів, а також на самодіяльних спортивних майданчиках і пристосованих до занять спорудах за місцем проживання та в місцях масового відпочинку населення. На договірних засадах центри можуть використовувати інші фізкультурно-оздоровчі та спортивні споруди. Інколи центрам передаються приміщень, які тривалий час не використовуються за призначенням, для організації там відповідної

роботи. Раціональним також є будівництво для потреб центрів здоров'я фізкультурно-оздоровчих комплексів із металевих конструкцій.

Центри фізичного здоров'я «Спорт для всіх» обласного, міського та районного рівнів беруть участь:

- у реалізації державних та місцевих програм з організації і проведення фізкультурно-оздоровчої діяльності за місцем проживання та в місцях масового відпочинку населення;
- здійснюють обслуговування різних груп населення шляхом надання їм оздоровчих, рекреаційних, реабілітаційних, консультативних та інформаційних послуг у сфері фізичної культури і спорту;
- створюють умови для залучення населення до занять фізичною культурою за місцем проживання та в місцях масового відпочинку;
- забезпечують широке залучення дітей до систематичних занять фізичною культурою і спортом за місцем проживання та в місцях масового відпочинку;
- створюють умови для задоволення потреб в оздоровленні різних груп населення з урахуванням їхніх інтересів та уподобань;
- забезпечують за місцем проживання та в місцях масового відпочинку доступність спортивних споруд, інвентарю та обладнання;
- оцінюють рівень фізичного здоров'я населення та дають рекомендації до оздоровлення, профілактики захворювань, продовження довголіття тощо;
- надають реабілітаційно-відновлювальні послуги за місцем проживання та в місцях масового відпочинку населення;
- здійснюють формування знань, умінь та навичок здорового способу життя у різних груп населення;
- забезпечують підготовку та використання волонтерів для фізкультурно-оздоровчої і спортивної діяльності різних груп населення;
- організовують і проводять масові фізкультурно-спортивні заходи, змагання, конкурси, фестивалі, показові виступи, спортивні свята за місцем проживання населення та в місцях масового відпочинку;
- здійснюють просвітницьку, агітаційно-роз'яснювальну та маркетингову роботу з питань оздоровлення населення засобами фізичної культури і спорту та здорового способу життя;
- сприяють створенню волонтерських організацій, надають їм консультативну і правову допомогу (школи волонтерів здійснюють підбір та підготовку добровольців, які надають допомогу у функціонуванні всіх зазначених вище форм оздоровлення населення засобами фізичної культури і спорту);
- сприяють зміцненню матеріально-технічної бази, здійснюють будівництво та утримання фізкультурно-оздоровчих та спортивних споруд;
- здійснюють інші функції відповідно до покладених на них завдань;

Питання для повторення пройденого матеріалу:

- 1) Яким є одне із завдань центрів «Спорт для всіх»?
- 2) Які організації належать до мережі центрів фізичного здоров'я населення?
- 3) Які підрозділи входять до регіональних центрів «Спорт для всіх»?
- 4) Роботу яких клубів доцільно забезпечити в мережі центрів «Спорт для всіх»?
- 5) Роботу яких служб доцільно забезпечити в мережі центрів «Спорт для всіх»?
- 6) Роботу яких груп та шкіл доцільно забезпечити в мережі центрів «Спорт для всіх»?
- 7) В яких місцях проводять свою роботу центри спорту для всіх?
- 8) Яка важлива функція виконується центрами спорту для всіх?
- 9) У якій роботі центри беруть активну участь?
Ким створюються і кому підпорядковуються міські і районні центри?

Рекомендована література

1. Товт В.А. Теорія і практика національної системи спорту для всіх / Навчальний посібник / Укладачі: В.А.Товт, В.Я.Сусла. - Ужгород: ПП «Данило С.І.».2017 – С. 56-62.
2. Основи теорії спорту для всіх. Метод. Посібник/Товт В.А., Ляховець Л.О., Ляховець-Булеца К.М., Степчук Н.В.. – Ужгород: "Говерла", 2014. – С. 56-63.
3. Дутчак М.В.Спорт для всіх в Україні: теорія і практика / М.В. Дутчак. К.: Олімп. л-ра, 2009. – 279 с.